

Skončilo rotterdamské International Architecture Biennale

Author: SF / ms | Published: 12.01.2010

Už 4. ročník výstavy International Architecture Biennale Rotterdam s podtitulem „Open City: Designing Coexistence“ skončila minulou nedělí. Tzv. velkou architekturu - jak ji chápeme a vnímáme v ČR - byste v ústřední expozici v budově Nederlands Architectuur Institut hledali marně. A vlastně i praktické ukázky „architektury všedního dne“, která je v Nizozemsku oceňovaná a uznávaná, byly k vidění jen okrajově.

Rotterdamské bienále se již tradičně zaměřuje především na společenská, sociálně - ekonomická a kulturní východiska architektonické tvorby a především urbanismus v praktických i teoretických polohách. Ty jsou na bienále k vidění spíše než na výtvarné spekulace či technické a technologické novinky v rukách reprezentantů architektonického show-bussinesu.

Ústřední téma bienále bylo letos prezentováno jednak v kontextu hostitelského města, jedna na řadě příkladů z celého světa, propojených motivem sociální naléhavosti. (Tak trochu „mimo“ ve více ohledech byla ruská expozice. Nikoli nezajímavá a nepřínosná, ale to spíše jaksi mimoděk. Představila formálně vyspělé návrhy funkcionalistické sovětské architektury v podobě projektů městských lázní či jídelen pro tisícovky „nových“ lidí, které se ovšem v praxi prosadily jen minimálně.)

Rotterdam samotný, respektive prezentace jeho urbanistického vývoje na bienále byly pro českého architekta či urbanistu nadmíru zajímavé. Město svěřilo svou poválečnou obnovu a rozvoj centrálním plánovačům. „Není to ono!“, řekli ale po nějakém čase obyvatelé města a začaly vznikat nízkopodlažní „sousedské“ komunity. V těch se sice dobře žilo, ale nijak nepřispívaly ani ekonomice, ani prestiži města. Proto nastala éra deregulací, privatizací a developerů. Kam se obrátí rozvoj města nyní a kdo bude jeho novým „zachráncem“? Výstava na tuto otázku odpověď nenabízí. Postulovány jsou pouze principy a fragmenty (snad) budoucích koncepcí, které by měly vést k nalezení řešení (ještě) lepších, než byla ta minulá. Ta jsou ovšem ve struktuře i kultuře města nesmazatelně zapsaná a vymazat je není možné - a nebylo by to ani moudré.

Bienále přineslo i řadu dalších příkladů architektonických a urbanistických (a také sociologických, sociálně terénních, politických,...) výzev a počinů: Istanbul, respektive jeho nelegálně vystavěné a sociálně vyloučené lokality, obdobně Řím, ostrov Lampedusa (kde tím, kdo staví načerno, je italská vláda), slumy velkoměst Latinské Ameriky a Dálného Východu i uprchlické tábory a zdecimovaná města Palestiny. K vidění v Rotterdamu byly i návrhy Alejandra Araveny z chilského studia Elemental, které by mohly být inspirací aktuálních snah o eliminaci deprivovaných území u nás. Mohly by být, pokud by se podařilo překonat dvě principiální odlišnosti. Za první: lidé na celém světě, kteří žijí nebo mají žít v takových lokalitách, se vesměs snaží zlepšit životní podmínky své a svých dětí vlastními silami. V českých podmínkách to schází. Základní překážkou jakýchkoli počinů v českých „ghettech“ je absence motivace a jakékoliv vytrvalejší iniciativy jejich obyvatel udělat cokoli pro to, „abych se měl lépe“. Obyvatelům slumu v Jakartě stejně jako v Buenos Aires ale nikdo nic nedá zadarmo. Jakákoliv pomoc, jakýkoliv příspěvek (pokud je k nim veřejný sektor vůbec ochoten) jsou podmíněny odpovídajícím, recipročním příspěvkem se strany příjemce pomoci. A za druhé: objektivní podmínky života ve většině deprivovaných území v Česku jsou dnes lepší než ty, kterých se (snad) v budoucnu mohou dočkat obyvatelé podobných lokalit jinde ve světě - pokud bude úspěšný některý ze záměrů, s nimiž veřejnost seznámilo 4.

rotterdamské bienále.

12.01.2010 12:00, SF / ms